

Svenska Canada-Tidningen
Printed and published every Thursday by
The CANADA WEEKLY PRINTING CO. LTD.

PRENUMERATIONSPRIS:
Mån till torsdag 25 öre
Torsdag till söndag 50 öre

ADRESER PÅ BEHOV:
Svenska Canada-Tidningen
Box 100, Winnipeg, Man.

Torsdagen den 30 November, 1922

Apatiska farmare.

UNDER sin kampanj för nya medlemmar skriver sekreteraren för S. G. G. A. bland annat följande tankvärda ord:

"Om vi som en förening måste dras med 100 apatiska icke medlemmar farmare, så ha vi i dessa hundra farmare ett större hinder i vår framgång än om vi skulle bekämpa 100 personer av den s. k. privilegierade klassen, som är organiserad. Vad vi behöva är medlemmar och åter medlemmar."

Så långt sekreteraren. Där till vilja vi föga en del uttalanden. Det är märkligt att se, hur farmarens ståndpunkt, då det gäller deras egen sak. Den organiserade farmarörelsen borde som medlem ha varje man, som brukar jorden.

Vi vilja ej ge oss in på några glasningar. Men då vi säga, att över 50 procent av farmarna ej tillhöra sin egen rörelse, så antaga vi, att vi gjort en ganska bra beräkning.

Vad vi vill göra det är att uppmana våra landsmän i de tre prärie-provincerna att sluta sig till farmarörelsen. Endast genom enighet kan farmaren uppnå något och skaffa sig rättvisa. Lägga å sidan alla små privata och personliga hänsyn och tänk endast på den stora saken.

Canada är beroende av sina farmare, och det är farmarens, som utgör landets styrka. Canada är ett jämförelsevis nytt land och på grund därav är det jorden, som är så att säga landets ryggrad.

Men om dessa jordens brukare ej vilja hålla ihop, så kommer det att stunda dåliga tider för detta land. Våra svenska landsmän stå i mån av avseende över de andra inflyttade. Därför böra de också taga initiativet och söka leda de andra in på goda banor. Det vill säga: de böra stå i spetsen för farmarörelsen.

"Må Frankrike förklara."

ETT MÄRKLIGT historiskt arbete har i dagarna utgivits av justitierådet Frederick Bausman i Seattle. Bokens titel är "Let France Explain" och den utgör en fyllig på autentiska dokument fotad framställning av de hemliga fördrag och de handlingar som ledde upp till världskriget.

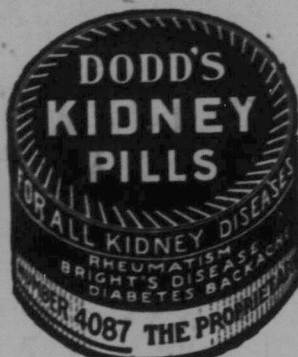
Det är inte bara möjligt, det är sannolikt, att Bausman har antieperat historiens dom om, vare sig skulden till denna världskatastrof bör hemma.

Frött till det europeiska stormarkskriget planterades 1892. Detta för var den fransk-ryska traktaten, som bland annat bestämde, att Frankrike antiepartiskt indroges i ett Rysslands krig med Tyskland. Frankrike är världskrigets organisator och Ryssland det viliga verktyg, som det rika Frankrike väpnade för sina syften.

När man läser traktaten av 1916 mellan Frankrike och Ryssland om Tysklands uppdelning dem emellan efter segern—de skulle bägge få själva bestämma sina nya gränser mot Tyskland—så ryser man vid tanken på det öde, som skulle blivit Sveriges (det v. s. Finlands öde under Ryssland), om tårnötet överlevt kriget.

Av de ur de av kriget öppnade diplomatiska arkiven framdragna dokumenten, sedda, i sammanhang i historisk belysning, framgår oestriskt, att det var Frankrike, som skett havande med drömmar om erövring och krigs-ära, samt att Tysklands kamp var ett försvarskrig i eminent mening, ehuru fört av allt Amerika braktet att tro motsatsen.

Bokens kapitel har följande överskrifter:
Det krigiska Frankrike — Den verkliga roten till kriget — Våra illusioner vid krigsutbrottet — 1870 års krig — Tyska rikets fredsrekord — Tysk-

Dodd's Kidney Pills hjälper alla former av njursjukdomar, såsom reumatism, Brights sjukdom, diabetes och ryggvärk. Dodd's Kidney Pills säljas för 50 cents per ask av alla apotekare eller sändas per post vid mottagandet av betalningen. The Dodds Medicine Co. Ltd., Toronto, Ont.

lands enhetskamp — Rysslands växt och Tysklands Ryssfruktan — Den fransk-ryska alliansen — Marocco — De allierades beredskap — Serbien och Balkan — Krisen — Var England delvis ansvarigt? — Poincarés nya bok — Fredens stränghet — En i Versailles helt förbisedd princip.

Bausman är god stillist och förstår sig på bevisföring och har en vidsträckt historisk beläsenhet, som även omfattar fransk och tysk litteratur. Hans motto synes vara: Amicus Plato, amicus veritas — Plato är mig kär, men sanningen är mig kärare.

Expropriation av jord.

DE FINSKA riksdagen antog i höstas "lex Kallio." Om sagda lags innebörd skriver Soc.-Dem. följande:
Den officiella benämningen på lex Kallio—"lag om anskaffande av jord för kolonisationsändamål"—är oånger denna lag som ett led i det inre kolonisationsarbetet i Finland. Men den är dock något mer än detta. Den bär präglet av sin tillkomst efter världskriget, efter revolutionen.

Alla förvirrande tillfälligheter till trots står det fast, att den ryska revolutionens solida bakgrund var böndernas jordhunger. Den hjälpte bolsjevikerna till makten och med böndernas hjälp ha de kunnat hålla sig kvar där. När Finland och de övriga länderna längs Tysklands västra gräns avskilde sig till självständiga stater, voro de sociala förhållandena i dem alla mer eller mindre förvirrade. Det kunde antagas att den talrika jordhungeriga o-besuttna befolkningen skulle erbjuda jordmän för en acklimatisering av bolsjevismen. Det gällde för den ägande klassen att binda denna befolkning vid jorden, att inge den känslan av att äga en del av fosterlandet.

Detta var ena sidan av randstaternas jordfråga. Den andra var—i Estland, Lettland och Litauen—kampen mot yttersta högern, reaktionens, representerad av ett jordägande adelsstånd av främmande härkomst, tysk eller polsk. Alltså en social och nationell uppgift tillika.

Och syntesen av denna dubbla kamp mot yttersta högern: den inhemska bondeklassens strävan att höja sig till makten och befästa sin maktställning. I Finland har det ena elementet i denna kamp trätt tillbaka. Finland har ingen utländsk godsägar-klass, som skulle hota finländska folkets nationella fortbestånd. Tidigare framträdde också enbart strävan att befästa den borgerliga samhällsordningen genom att skapa nya skolor av självägande bönder. Så länge var även enighet om att skapa nya skolor av självägande bönder. Så länge var även enighet bland de borgerliga fullständiga, 1918 års rumparlament antog den epokgörande lag, som ger torparna rätt att på vissa i lag bestämda villkor inlösa sina torparnåden till självständiga hemman. Den reformen låg fullständig i den ekonomiska utvecklingens riktlinje: torpinstitutionen var en föråldrad och oförmålig institution och produktionsform och likvideras nu faktiskt genom lagen om torpens inlösen.

Därefter gällde det att skaffa jord åt den väldiga massan av obesuttna. Först tillgrepos för ändamålet kronans jord—det är ju så en ägande klass ordinar jordfrågan. Det är så lätt att vara evigblott blott man ej behöver öppna på den epna pungen. Först angrepos alltså kronoställena, och blott med möda lyckades socialdemokratien skydda den värdefulla statsegendomen mot att fullständigt spoliernas. Därnäst kom turen till kronoskogarna, från vilka de odlingsbara markerna sköts bortas och försäljas.

Men allt detta var otillräckligt. Kronoskogarna och jordarna äro för ö-

De snåle.

De gömde på paltor och gnedo med pengar och sparade in på var post. Han hade ej råd att ha kvar sina drängar, ej hon att ha pigor i köst.

Och sillspad och fläsksvål, som masken fått fräta, var kösten—och ärgammal palt. Men han var så snål, att han ej nådes äta, och hon var så snål, att hon svält.

Och hon var för snål att ge grissarna föda—och grissarna svult ihjäl. Och spannmål åt höns var att ödsla och öda—och hönorna dogo jämväl.

Och hon var för snål att ge åkrarna säde, och gödning var mycket för dyr, och vallen blev bete, och åkren blev vräde och ången blev åter en ny.

Till sist låg det ståtliga hemmanet öde, och öde stod fåhus och stall. De snåle de voro som döve och döde och märkte ej gårdens förfall.

De sutto och räknade långt in på natten, förfrusna och sjuka av svält, och tänkte på glädjen de hade av skotten, och huru förtärligt de ställt.

Tänk, hundra riksdaler på botten av kistan och lump för väl mera än det! Då kom kommissarien med uppberdlistan, och kistan lev tagen i mat.

De knogade åter och ledo och gnedo att spara ihop det, de mist och svulo och frös, och utför de gledo och kommo på roten till sist.

Där fingo de bosten och kläderna gratis, men tyckte de aldrig fått nog. Och han åt ihjäl sig på fläsk och potatis, och gumman åt gröt, så hon dog.

GUSTAV FRÖDING.

rikt belägna mest i norra och östra Finland, dit en jordbrukare ej gärna flyttar. Det gällde att gripa sig an med privatjorden också—och lex Kallio såg dagen. Den brakte högern i harnesk.

Enligt lex Kallio kan från jordägendet, som förutom impedimentet omfattar mer än 200 hektar (i nordliga Finland 400), expropriationsvis tagas jord för kolonisationsändamål. Är ägaren icke bosatt på lägenheten—alltså bl. a., då det är fråga om bostadsjord—så kan en del därav exproprieras, även om lägenhetens areal är mindre. Från en och samma lägenhet får exproprieras högst så många procent jord, som lägenheten omfattar fulla hundratal hektar; alltså från en lägenhet om 300 hektar 3 procent från en lägenhet om 400 hektar 4 procent o. s. v. Fritagen från expropriation är dock bland annat all jord, som rationellt brukas eller som behöves till betesmark, hage, uppslagsplåt, för lertäkt o. s. v. vidare all sådan skogsmark som förmånligast användes för skogsbruk. Som pris för den exproprierade jorden erlägges medelstallet av det gångbara priset på orten under de senaste fem åren. Den exproprierade jorden upplåtes åt hugada nyodlare vilka fylla vissa betingelser.

Det är alltså här icke fråga om att såsom i lex Kallio ett modernt uttryck för en urgammal upptäckning i svensk rättspenning att staten äger för kolonisationsändamål disponera över den obrukade jorden, även om enskilda redan tillskansat sig den, dock på villkor att dessa enskilda därigenom icke bringas i trängnål. Denna grundsat kan följas tillbaka genom Gustaf III:s storskitesförordningar till Gustav Vasa, till Erik av Pommern till Magnus Erikson. Men när den nu stod upp igen i lex Kallios gestalt, höjdes ett skri från högerhögern: lagen kränkte den enskilda äganderätten, som är samhällets grundval; den öppnade portarna för socialistiska omstyrningsteorier, etc. etc.

Det är dock uppenbart, att syftet med lex Kallio tvärt om är samhällsbevarande. Bondeklassen avser att trygga samhällsordningen—och sin e-

gen maktställning—på godsägarnas bekostnad. Men godsägarna vilja ej betala fiolerna och trodde väl ej heller att detta offer var nödvändigt för samhällsordningens bevarande.

Lex Kallio har varit det svåraste hindret för den koalitionen mellan lantmannaförbundet och finska högern, vilken annars tenderar att bildas och som varit av nöden närmast i syfte att bilda en regering. Också har man åtminstone inom samlingspartiet allvarligt dryftat möjligheterna av en kompromiss. Lantmannaförbundet har visat sig obevägligare: lex Kallio är där vorden en ambitionssak.

Inom socialdemokratien har lex Kallio ej väckt allt för stor entusiasm. När lagen stadgar så gott som full ersättning för den exproprierade jorden följder därav att priset också av försäljningen till de obesuttna blir för högt. Lagens betydelse blir därför i praktiken kanske ej så stor.

Socialdemokratien ansåg sig likvärdig kunna gå med på lex Kallio, icke minst med hänsyn till den riktiga princip, som genom denna lag äro bringas till uttryck.

da sig till den svensk-amerikanska utställningen är säkert, ty ej finnes väl en svensk, som ej någon gång hört, eller läst och förundrats över svenskarnas förtägnhet i Amerika, och den svensk-amerikanska utställningen kommer att bereda dem det första tillfället att få en verklig föreställning om svensk-amerikanernas bragder och storsverk.

Trivselstaten äger Amerika de mest talande vittnesbörd om svensk företagsamhet på de mest vittfärdiga områden. Sverige har bidragit till Amerikas utvecklingshistoria med statsmän, vetenskapsmän upptäckare. Historici framhålla vikingen Leif Ericson som Amerikas förste upptäckare. George Washingtons stamträd går tillbaka till Skåne. John Hanson, president för Förenta Staterna "in congress assembled" från den 5 november 1871 till den 5 november 1882, var i direkt led följande till överste John Hanson, som samtidigt med Gustaf II Adolf mötte sin död på Lutzens slagfält. John Morton (Mortenson) var en av underkärnarna av Declaration of Independence. John Ericson, motornörens upptäckare och tallösa andra män av svenskt ursprung hava ut-öplånligt inristat sina namn bland Amerikas storer.

Historikern Machold, för att taga endast ett exempel, säger om Philadelphia, att hela staden här vittnesbörd om svenskarnas insats i detta lands utveckling. "Två av de fyra staterna på stadsbyggnadens äro minnesstoder till svenskar. Amerikas nationälsälsade finaste kavalleristru, som i dag är Philadelphia's elitkår, stiftades många år före revolutionskriget av en av Sveriges söner."

Med stolthet medvetna om den rikedom på vittnesbörd i detta land om svenskarnas insats i Förenta Staternas historia, finnes det ett ögonblicks tvivel om vår skyldighet att nu, då tillfälle givets och uppmaning kommit, visa hemmaväsendena, vad amerikansvenskarna åstadkommit för det svenska namnets höjande—finnes det tvivel om, att det utprop, som i dessa dagar utsänts, kommer att mötas med enhetlig anslutning från alla svenskar och svenska åttlingar i detta land.

Såsom redan bekantgjorts omfattar den svensk-amerikanska utställningens grupperna: utvandringshistoria, statistik, nordiska amerikansvenska kyrkliga och sociala förhållningar samt skolväsende, litteratur och modernt svensk-amerikansk konst. Anskaffandet och befordrandet av material för dessa grupper, inbegripet material avsett att illustrera uppbyggnaden och utvecklingen av amerikanska företag inom det ekonomiska livet, uppföringar m. m. pågår nu som bäst.

Tiden är knapp. Meddelanden från utställningens styrelse i Göteborg måna till största skyndsamt. Det är önskvärdt att alla utställningsföremål nå Göteborg före nästa års ingång, så att vederbörande må ha tillräckligt tid till föremålets lämpliga placering.

Nordbor i U. S. A.

Pionär ur tiden. 81-årige Carl John Peterson från Treton Township i Wisconsin dog nyligen i lasaret i Red Wing, Minn. Han var född i Sverige och kom till Förenta Staterna för 35 år sedan. Han efterlämnar fem söner och tre dottrar.

"Mannen med lejonstyrkan"—"Ricardo" som han kallas sig—har kommit hit på visit. Hans borgerliga namn är Richard Nilson, bördig från Rockneby i Småland. Smålandningen Ricardo bryter entusiasm rindarna med tänderna, utför dragkamp med ett par hästar, segdrar utan en skeppets, som här en tungt av 2 ton; som man kan förstå, har Ricardo väldigt tränade muskler. Han kommer naturligtvis att uppträda härnär.

Ett fångat vidunder. Härda de fiskare vid Gulport, Miss., voro slagna med häpnad över storleken av en bläckfisk, vilken nyligen fångades. C. Swanson och H. Osonich voro samsamlade med att fånga räkor, då de fingo sig på odjuret. Det mätte 18 fot tvärs över och var 13 fot långt; det vägde 2,000 pund, och 30 män, som försökte draga det upp på stranden, lyckades endast att få halva kroppen ur vattnet.

Engelska språket det svenska öde. Sioux City, Iowa får hädnad efter en svensk kyrka mindre. Enligt meddelande från pastor Westerdahl ämnar den svenska metodistföreläsning där ständes byta om namn och kommer att i framtiden kallas Ninth Street Methodist Church. Samtidigt skall det svenska språket utbytas mot det engelska. Anledningen är utsläpande pastor Westerdahl, är tillräckligt, att nästan alla medlemmar—ett femtiotal—tala det engelska språket.

Vacker belöning för troget arbete. Mr. Oswald Anderson 21 år gammal, vilken för 25 år sedan som fattig gosse kom hit till landet från Norge, erhöill för ett par dagar sedan en plats i New York Stock Exchange av firman De Coppel and Doremus, som belönade den som gäva till Mr. Anderson som tackesamt erkännande av hans duglighet och trohet i firmans tjänst. Han kom till firman som springpojke för 15 år sedan och har sedan arbetat sig upp till en förtroendeplats i firman. Han är gift och bor med sin familj i 118-87th st., Brooklyn.

Från en svensken tid. En gammal kvavn i Adelpia, Monmouth County, New Jersey, upphörde nyligen för alltid att mala, efter att ha varit i full gång utan avbrott sedan 30 år före revolutionskriget. Kvarnen byggdes

KONTANT FÖR VICTORY BONDS

VICTORY BONDS, förfallna 1 december 1922, kunna förvärfas till kontanter vid varje branch av denna bank utan kostnad. För att handla drojsmål böra bonds lämnas till banken åtminstone fyra dagar före 1 december för undersökning och bokförande av dem.

LÄT EDRA PANGAR TJÄNA RANTA A ETT SPARBANKSKONTO.

The Royal Bank of Canada

1754. Mjölarna vid kvarnen ha de senare halvtvålet varit William Erickson, hans son Charles Erickson, och dennes son C. Arthur Erickson, den siste mjölaren, som bedrev rörelsen på gammaldags vis, till dess konkurrens med den nya tidens kvarnar tvångade honom att nedläggja driften. Den gamla kvarnen står dock kvar vid den nu cementbelagda vägen från Freehold till havet.

En svensk-amerikansk miljonärfamilj. I en artikel om, hur på den tiden då stora landområden kunde erhållas i Texas för en eller två dollars per acre, invandrade med förutseende lade grunden till väldiga förmögenheter, omnämner New York tidningen The Sun en viss, numera avliden svensk invandrade S. M. Swenson, som kom till Texas år 1838 och, fattig, som han då var för en billig penning köpte stora landområden där vilka så småningom förvärfades till de finaste rancher i U. S. A. Swenson bodde i Austin och var under en senare period svensk och norsk konsul. Han började inhägnat området och bedriva boskapskötsel där för omkring 40 år sedan. Belysande för den roll dessa landområden spelat i den svenska familjens finansiella karriär, är, att bankfirman S. M. Swenson & Sons i New York startade i Texas. Senare blev en av sönerna, Eric P. Swenson, fäst vid National City Bank of New York, den största penninginstitutionen i världen, och är nu ordförande i dess styrelse. Swensonska familjen har emellertid fortfarande stått på fem stora rancher och två mindre med en totalareal av 400,000 acres. Den boskap, som uppfödes på egendomen, är vida ryktbar, enär den lämnar det bästa nötkött, som står att få i marknaden. Egendomen har för närvarande ett kreatursbestånd på 29,000 djur och cirka 14,000 kalvar märkas årligen med den kända S. M. S-stämpelet.

En svensk industriman i Jamestown N. Y. Med anledning av att möbeldustrien i Jamestown, N. Y., nästa år kan firas sitt hundra års jubileum, ägar en tidning på platsen vår landsman Charles L. Eckman en längre artikel, varri uppmärksamheten fästes vid hans mångåriga verksamhet vid Mr. Eckman har till 25 år varit direktör för det betydande företag, som här hans namn. Firmans ursprungliga namn var Freed Furniture Co., vilket senare ändrades till Eckman Furniture Co. För E. innehade en annan svensk direktörsposten, nämligen John Augustus Johnson. President för firman är en broder till E. J. A. Eckman. Tillverkningen har speciellt omfattat sängkammarmöbler, Charles L. Eckman betecknas som en av de ledande männen inom möbeldustrien. Utom dennes namn har emellertid en hel del andra intressen, och har han innehaft och innehar en mängd olika uppdrag. Han är sålunda svensk vicekonsul i Jamestown. På hans initiativ bildades den svenska föreningen Norden, i vilken han fungerat som president. E. är president i Farmers, Mechanics and American National bankers, vice president i Manufacturers Ass. samt i handelskammaren i Jamestown, sekreterare i Interstate Furniture Market och kassör i Interstate Furniture Market Ass. Han är vidare medlem i American Scandinavian Foundation och ordf. i dess Jamestown-distrikt. Dessutom är han styrelsemedlem i Svenska Handelskammaren och i Augustana College, samt i svenska lutherska immigranthemmet i New York City samt i Jamestown Mutual Insurance Company. Han är medlem i Comitet, som tillsatts för ordnandet av Svensk-Amerikas deltagande i Göteborgsutställningen nästa år, samt vid sidan härav i en mängd olika svenska föreningar och övriga organisationer, som det skulle föra oss för långt att här uppräknade dem alla i detalj. Den citerade tidningen slutar med att giva hr Eckman en eloge för hans insats under kriget för frihetens framgång bland svensk-amerikanska medborgare.

En Affärsutbildning, erhållen vid The Success College, Winnipeg, är en Fullständig träning. THE SUCCESS är den ledande handelskolan i västra Canada. Dess överlägsenhet beror på: utmärkt läge, ideala lokaler, förstklassig ledning, kompletta material, moderna vitomfattande kurser, expert lärarekår och verkliga Anställnings Byrå. Ingen annan handelskola väster om The Great Lakes kan liknas vid THE SUCCESS i dessa viktiga grenar.

KURSER Speciella elementar kurser: Skrivning, läsning, stavning, räkning, språkåra, engelska, brevskrivning, geografiskt m. m. — för de vilka ej haft tillfälle att gå i skola. Farmares handskola: — Specialanläggning för att hjälpa de unga farmare att använda affärsmetoder. Innesluter handelslag, korrespondens, skrivning, bokföring, kontorspraktik, affärsformer, m. m. Stenografi, affärer, bokhålleri, sekreterare, dictaphone och övriga fullständiga kurser. Dessa utbildade unga folk för kontorsarbete.

Hemutbildade kurser i elementära och affärsämnen för moderat kostnad — för de som ej ha tillfälle att besöka skolan. Fullständiga utbildningar på begäran. TRÄNA i Winnipeg, där levnadsomkostnaderna äro låga; var de bästa utskick för anställning finans, och där vår fria anställningsbyrå står till Ert förtjänande. SUCCESS graduerade finna anställning lätt. Vi skaffa dem goda platser varje dag. Skriv eller besök.

THE SUCCESS BUSINESS COLLEGE, Ltd. Hörnet av Portage Ave. och Edmonton St. WINNIPEG, MAN. (Btår ej i samband med någon annan skola).

UNDERVISNING I KLÄDNINGSÖMNAD THE CROWN SCHOOL 201 Nokomis Bldg., Winnipeg. Undervisning givets till damer som önska lära klädningsömnad, mönster och modeller. Full kurs givets och tillfredsställande garantieras. Om ni ej blir nöjd, återbetalas avgiften. Skriv eller besök.

Mrs. M. E. Kennedy 201 Nokomis Bldg., 344 Cumberland Ave., Winnipeg.

SKANDINAVIER! Mr. S. W. Goerwell, B. A. träffas varje dag kl. 1-5 em. i vårt kontor.

Doyle, Costigan & Co. Advokat, juridiska ombud, notarie, etc. 245 Somerset Bldg., Portage Ave. Tel.: Kontor, A 1618; Res., A 9011 Winnipeg, Man.

SCANDIA AND ABINGDON HOTELS Abingdon Square, 8th Ave., Near 7th Street, New York. Möten hotell för den resande skandinaviska publiken. Alla moderna förutgångar för 3:dra och 5:de klassens passagerare.

REKOMMENDERAS AV LEDANDE ANBÄTTARBOLAG Passagerare mötas på järnvägsstationen i New York vid ankomsten.

Gynna Svenska Canada-Tidningens Annonser!